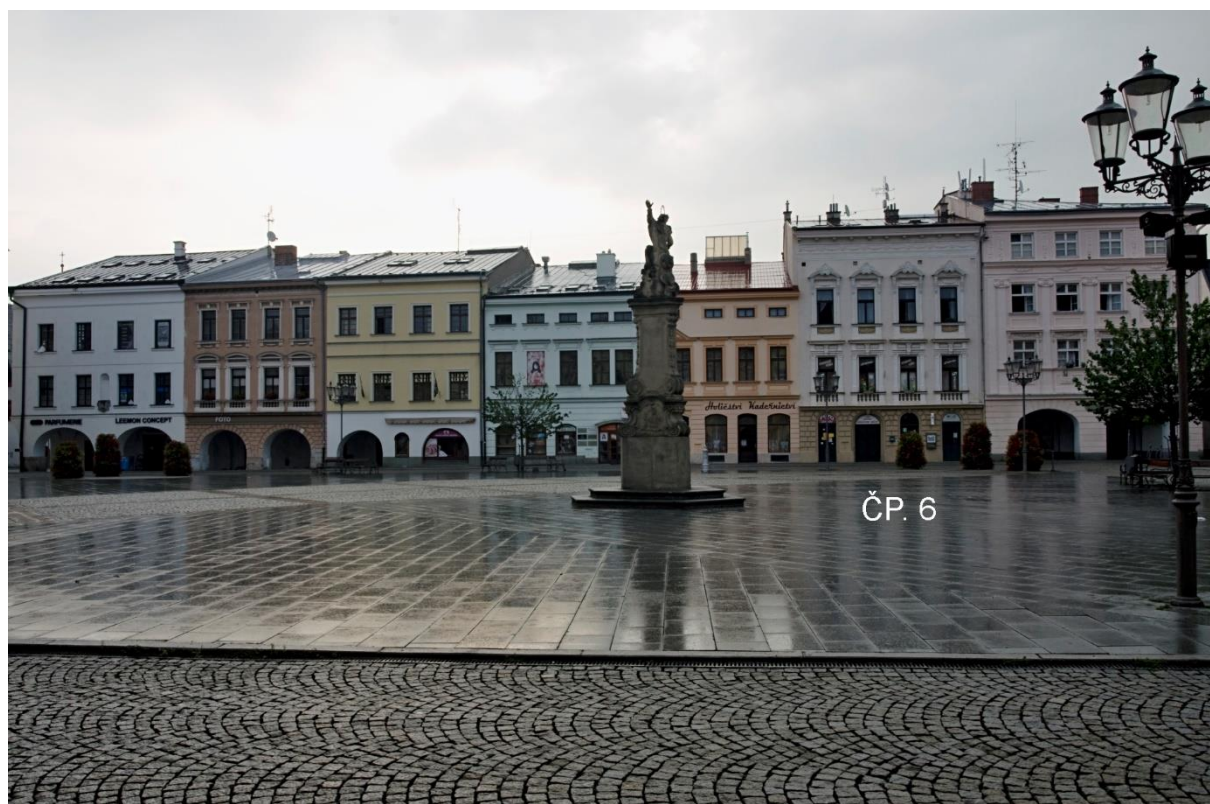

ZPRÁVA ZE ZJIŠŤOVACÍHO PRŮZKUMU
STRATIGRAFIE BAREVNÝCH VRSTEV
V DOMĚ ČP. 6 NA NÁM. SVOBODY V MÍSTKU

Zpracovala: Jana Koudelová, Ph.D.
Národní památkový ústav, ú. o. p. v Ostravě
Leden 2022

Dne 4. ledna 2022 se uskutečnil základní zjišťovací průzkum v domě čp. 6 na nám. Svobody v Místku za účelem ověření přítomnosti starších povrchových úprav svislých zděných konstrukcí, především starších nátěrů včetně šablonové výmalby, v ploše jižní a severní stěny jihozápadní nárožní místnosti v přízemí uváděného objektu. Nutno podotknout, že se nejednalo o odborný restaurátorský průzkum, ale pouze o průzkum předběžný, zaměřený na vybrané části ploch příslušné místnosti, kde jsou plánovány stavební úpravy.

Dvoupatrový měšťanský dům čp. 6 je evidován v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejst. č. 16601/8-2364. Aktuálně se nachází na parc. č. 7/1 a je součástí východního domovního bloku místeckého náměstí, který je definován sedmi měšťanskými domy s čp. 1–7 (do roku 1956 se jednalo o čp. 28–34). U současných objektů čp. 1, 2 a 7 je prezentováno otevřené podloubí v plném rozsahu, u domu čp. 3 pouze zčásti. U měšťanského domu čp. 7, zvaného Pražmův, bylo podloubí opětovně otevřeno po polovině 20. století. U zbývajících objektů čp. 4, 5 a 6 zůstává někdejší prostor podloubí začleněn do vnitřní dispozice přízemí zmiňovaných staveb. V případě domu čp. 6 se podloubí stalo součástí interiéru nejspíše někdy před polovinou 19. století (eventuální archivní záznam, který by údaj potvrdil či vyvrátil, nebyl prozatím dohledán). U měšťanských domů čp. 1, 2 a 6 předpokládáme zachované renesanční jádro. Všechny objekty východního domovního bloku procházely zásadními stavebními adaptacemi v průběhu 19. století i ve století následujícím. Avšak skutečný rozsah dochovaných historických konstrukcí, detailů i výzdoby z jednotlivých stavebních etap lze většinou odhalit až při operativním průzkumu, nejčastěji realizovaném v souvislosti se stavebními pracemi.

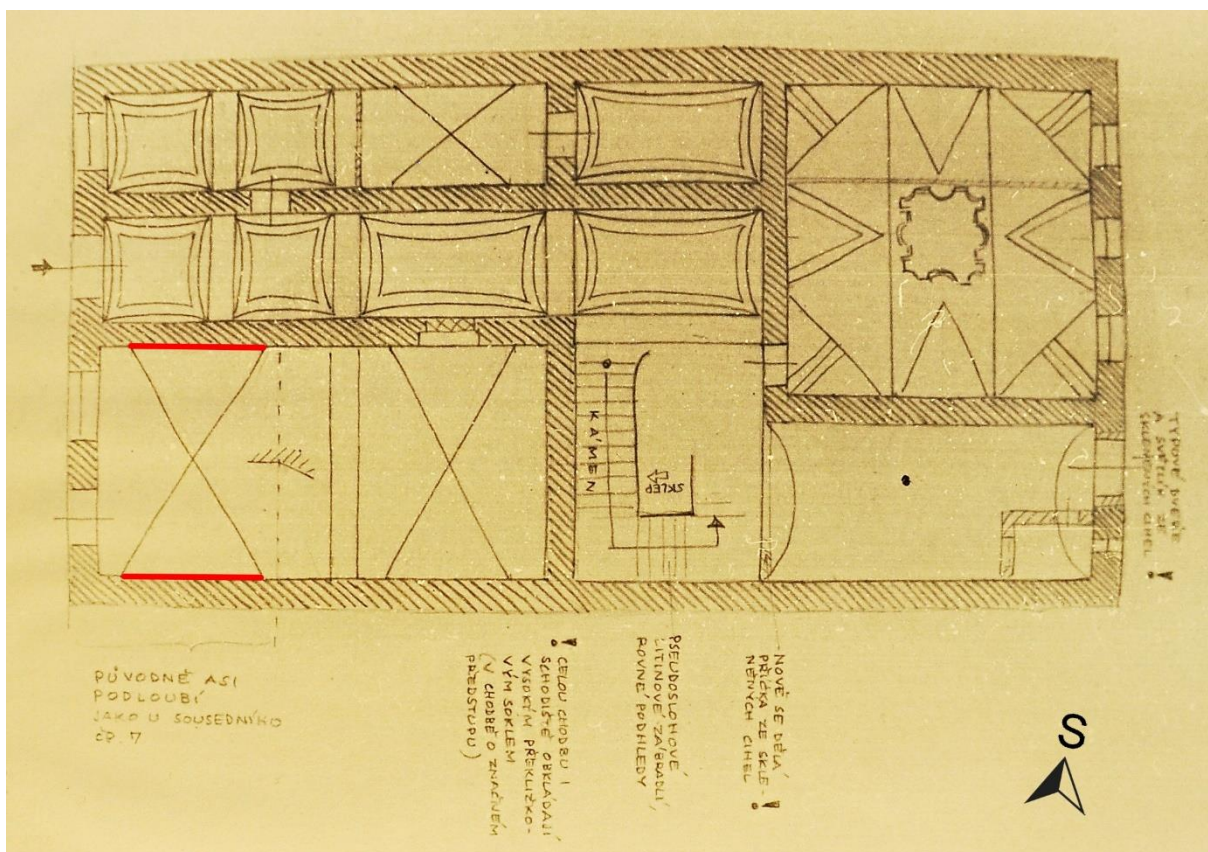

Měšťanský dům čp. 7 (čp. 34), foto z roku 1955.

Pohled na náměstí v Místku od jihu, počátek 20. století (Slezské zemské muzeum, fond pohlednic, inv. č. 5670-8).

V rámci zjišťovacího průzkumu byly provedeny celkem tři sondy – dvě na jižní stěně a jedna na severní stěně jihozápadní nárožní místnosti v přízemí domu čp. 6, kde je dnes umístěno turistické informační centrum. Prostora v rozsahu jižní části bývalého podloubí je sklenuta křížovou klenbou.

Schematický půdorys přízemí měšťanského domu čp. 6 od Jaroslava Herouta z roku 1972. Červeně jsou přibližně vyznačeny dotčené úseky stěn jihozápadní nárožní místnosti.

POPIS JEDNOTLIVÝCH SOND

Popis sond vychází pouze z vizuálního pozorování na místě samém a následného srovnání terénní deskripce s pořízenými fotografiemi během průzkumu.

SONDA 1 – S1

První sonda byla provedena v ploše jižní stěny jihozápadní nárožní místnosti v přízemí domu čp. 6, a to zhruba ve výšce 150 cm od podlahy, uprostřed šířky klenebního oblouku. Jižní stěna je aktuálně pojednána v hnědofialové barvě. Vizuálním pozorováním S1 byly zjištěny následující vrstvy, popisováno od nejspodnější včetně podkladu:

PODKLAD	–	omítka tmavě béžové barvy
1	–	světle žlutý nátěr
2	–	šedobéžový nátěr
3–6	–	bílé a lomené bílé nátěry, cca čtyři vrstvy
7	–	světle šedý nátěr či vyrovnávací vrstvička spíše cementového pačoku
8	–	bílý nátěr
9	–	žlutý nátěr, zachovaný jen místy
10	–	velmi světle fialkový nátěr, nesouvisle zachovaný
11–12	–	hnědofialové nátěry, patrně dvakrát provedený nátěr stejnou barvou

SONDA 2 – S2

Druhá sonda byla opět umístěna v ploše jižní stěny dané místnosti, a to zhruba ve stejné výšce jako S1, u východního okraje klenebního oblouku. Po objevení náznaku šablonové výmalby byla S2 rozšířena kvůli určení průběhu dekorativního vzoru i výskytu dalších barevných vrstev. Některé z nátěrů zůstaly dochovány jen fragmentárně. Po odhalení reliktní šablonové výmalby již nebyly cíleně odkrývány starší barevné vrstvy, které jsou zčásti zřetelné u více poškozených míst. U S2 byly registrovány také omítkové vrstvy související s lokálními vysprávkami. Jednalo se o místa s šedou a světle pískovou jemnou omítkou.

Následující popis, učiněný vizuálním pozorováním, nezahrnuje všechny dochované vrstvy, ale pouze vrstvy identifikované a popsané, počínaje od nejspodnější. Poněvadž přesné pořadí vrstev nebylo možné i kvůli jejich nesouvislému zachování jednoznačně stanovit, nebyla jim přidělena čísla:

- světle žlutý nátěr, přičemž se nejedná o nejstarší vrstvu
- vrstva se šablonovou výmalbou: černý dekorativní motiv na zelenobéžovém podkladu (nátěru) – šablona lemuje tvar klenebního oblouku, stejně jako vnitřní tmavě šedá a vnější bílá linka (viz foto s popisem); se šablonovou výzdobou patrně souvisí béžový nátěr v ploše, který ve výšce 164 cm od podlahy přechází v nátěr šedý (znatelné rozhraní dvou barevností: dole béžová, nahoře šedá)
- na zmiňovaném šedém nátěru se objevují relikty zelené; dále jsou zde pozorovatelné nepřilíhající souvislé vrstvy světle béžových a šedých nátěrů, včetně torza nátěru zelenožlutého; objevuje se zde také světle šedý nátěr, který má spíše charakter vyrovnávací vrstvičky
- béžový nátěr s šedou (jeví se zde náznak stříkání), k této vrstvě patří fragment hnědočerné linky
- vrstvy zelených nátěrů v několika odstínech a také šedobéžový nátěr; některé nátěry spolu zřejmě souvisejí a nelze zde ani vyloučit torzo dekorativního vzoru

- dvě až tři vrstvy béžových nátěrů různých odstínů
- místy velmi tenká vyrovnávací omítková vrstva
- asi čtyři vrstvy bílého nátěru
- hnědofialové nátěry, patrně dvakrát provedený nátěr stejnou barvou

SONDA 3 – S3

Třetí sonda byla provedena v horní části plochy severní stěny jihozápadní nárožní místnosti, pod klenebním obloukem, opět za účelem ověření výskytu barevných vrstev. Ukázalo se, že odkryté barevné nátěry korespondují s vrstvami identifikovanými v ploše jižní stěny.

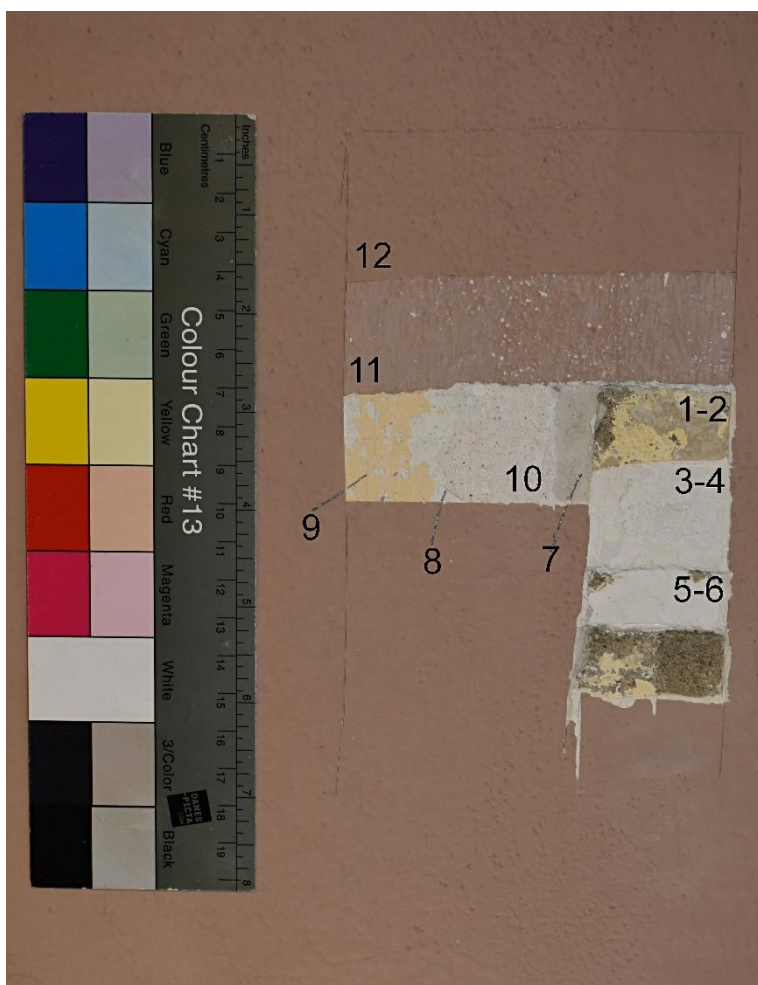
Vrstvy starších barevných nátěrů byly od nátěrů mladších odděleny velmi tenkou omítkovou vrstvou, na niž pak navazovaly asi tři až čtyři vrstvy bílých nátěrů. Severní stěna s pravoúhlým zapuštěným odkládacím prostorem (nikou) byla tedy naposledy opatřena bílým nátěrem.

Umístění S1 a S2 v ploše jižní stěny jihozápadní nárožní místnosti v přízemí domu čp. 6.

Umístění S3 v ploše severní stěny jihozápadní nárožní místnosti v přízemí domu čp. 6.

Rozsah S1 s označením jednotlivých vrstev nátěrů čísly – blíže viz popis S1.

Rozsah S2 s fragmentárně odkrytou šablonovou výmalbou – blíže viz popis S2.

výmalba: černá šablona
na zelenobéžovém podkladu
+ tmavě šedá a bílá linka
+ vrstva béžová
a šedá

omítkové vrstvy -
vysprávkky

další barevné vrstvy pod
šablonovou výmalbou

vrstva béžové s šedou
+ relikť hnědočerné linky

několik vrstev
zelených +
šedobéžová

Stručný popis potvrzených vrstev v ploše S2 – blíže viz popis S2.

Detail odkryté šablonové výmalby v ploše S2 na jižní stěně.

Rozsah S3 pod klenebním obloukem severní stěny – blíže viz popis S3.

SHRNUTÍ

Sondy 1–3 potvrdily existenci starších nátěrových vrstev a v případě S2 se podařilo odkrýt také relikty šablonové výmalby. Nutno upozornit na skutečnost, že některé vrstvy nátěrů nejsou v ploše stěn dochovány souvisle. U S2 byly navíc odhaleny rovněž lokální vysprávkky za použití rozdílných omítkových směsí.

Zdá se, že starší barevné nátěry, které lze očekávat ještě i pod vrstvou se šablonovou výmalbou mohou pocházet z druhé poloviny 19. století. Opakující se motiv odkryté šablonové výzdoby nese již charakter secesního dekoru, snad z konce 19. a počátku 20. století. Po případném odhalení dalšího úseku se zachovanou šablonovou výmalbou by se mohlo podařit motiv přesně určit a úspěšně rekonstruovat. Tento postup by již vyžadoval odborný restaurátorský zákrok, kterému by předcházela restaurátorský průzkum a následný záměr.

Jinou možností je do plochy stěn dále nezasahovat, starší nátěrové vrstvy včetně šablonové výmalby zachovat a provést odpovídající finální povrchovou úpravu, respektující hodnoty památky.